

Pensioenfondsen,

een gunstige en haalbare kaart voor
het beheer van uw pensioenplannen

Smarter together for better pensions

En-en verhaal

In het kader van een globale en duurzame aanpak van de pensioenproblematiek is het aanvullend pensioen onontbeerlijk geworden voor iedereen. Er moet in dit kader verder vorm worden gegeven aan een “en-en verhaal” dat een solide wettelijk pensioen combineert en aanvult met een brede en diepe 2e Pijler. De tandem van solidariteit en repartitie in de eerste pijler enerzijds en kapitalisatie in de tweede pijler anderzijds, is dan ook een noodzaak opdat elke toekomstige gepensioneerde van een onbezorgde oude dag kan genieten. Dit moet het streefdoel blijven van het Belgisch pensioensysteem. PensioPlus wil actief bijdragen in het pensioendebat om aldus de duurzame rol van de 2e Pijler te bestendigen.

PensioPlus

PensioPlus is de koepelvereniging van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP's) en de inrichters van een sectoraal pensioenplan in het kader van de aanvullende pensioenen van de 2e pijler. In het licht van de globale pensioenproblematiek benadrukt PensioPlus het belang van de 2e pijler als onderdeel van de pensioenoplossing, en promoot zij deze op een actieve en permanente wijze teneinde voor iedereen te komen tot een beter en meer adequaat pensioen. Samen met alle stakeholders streeft PensioPlus naar de beste pensioenoplossing voor alle belanghebbenden onder het motto “Smarter together for better pensions”.

“Smarter together for better pensions”

Voorwoord

“Als men weet dat het oudste nog bestaande wettelijk pensioenstelsel in België, in casu dat voor ambtenaren, dateert van 1844 dan staan de aanvullende pensioenen in hun huidige vorm, vooral in de overheidssector, nog in hun kinderschoenen. Lange tijd is er een vorm van intellectuele weerstand geweest tegen de invoering van aanvullende pensioenen bovenop de wettelijke pensioenen. Deze wettelijke pensioenen worden – althans zo zegt de theorie – gefinancierd via een repartitiesysteem gestoeld op intra- en vooral intergenerationele solidariteit van de bijdragebetalers. Wie de cijfers van het globaal beheer van de sociale zekerheid zowel bij werknemers als bij zelfstandigen van naderbij bekijkt, zal vaststellen dat bijdragen al lang niet meer volstaan en dat belangrijke tussenkomsten uit de Staatskas nodig zijn om deze sociale zekerheid, inclusief wettelijke pensioenen bij werknemers en zelfstandigen, overeind te houden. Ambtenarenpensioenen zijn altijd rechtstreeks ten laste gevallen van overheidsmiddelen zodat in dit geval het begrip repartitie een andere betekenis zou kunnen krijgen. Economische en financiële crisissen in het (recente) verleden hebben ondertussen geleerd om niet langer in tegenstellingen te denken maar vooral te rekenen op complementariteit en gelijke behandeling.

Zowel de wetgeving inzake aanvullende pensioenen als de prudentiële wetgeving die ermee verband houdt, zijn mede onder impuls van de Europese instanties de voorbije decennia flink bijgeschaafd. De

beleggingsresultaten van de pensioenfondsen waren tot nu toe zeer goed. Allemaal geruststellende factoren die aanmoedigen om verder te gaan op de ingeslagen weg. De wet van 18 maart 2018 inzake het gemengd pensioen in het ambtenarenstelsel heeft daarenboven in de overheidssector voor een kentering gezorgd. Enerzijds door een aantal elementen uit de Wet Aanvullende Pensioenen van 2003 beter te definiëren voor de overheidssector maar anderzijds ook door de afschaffing van de opname van tijdelijke en contractuele diensten in het ambtenarenpensioen. Hiermee is een ambigue situatie stopgezet die reeds jarenlang voor problemen zorgde en tegenstanders contra-argumenten bezorgde. Thans is er een duidelijke situatie. Tijdelijke en contractuele ambtenaren verdienen net als hun collega's in de privé sector de opbouw van een aanvullend pensioen bovenop hun werknemerspensioen.

Deze brochure is geboren vanuit de noodzaak in de overheidssector om de wijze waarop pensioenfondsen worden ingericht en hun functioneren op een zeer omstandige en tegelijk toegankelijke manier voor te stellen. Maar deze brochure is uiteraard even goed bruikbaar in de privé sector. De doelstellingen en de instrumenten zijn immers volledig dezelfde. Naar mijn oordeel is Pensioplus zeer goed in zijn opzet geslaagd.”

Johan Janssens,

Voorzitter werkgroep publieke sector PensioPlus

1 Inleiding

Meer dan 2 miljoen mensen zijn vandaag in het kader van hun 2e Pijler aangesloten bij een IBP ofwel een Instelling voor Bedrijfspensioenvoorziening (beter gekend als “pensioenfonds”). Pensioenfondsen beschikken over een aantal ontegensprekelijke voordelen (zie punt 5 hierna) en vervullen een cruciale taak in het voorzien van een toereikend en adequaat pensioen voor de aangeslotenen en pensioengerechtigden.

IBP's zijn pensioeninstellingen met een sociaal doel die financiële diensten aanbieden. Hun sociale functie en de driehoeksverhouding tussen de werknemers, de werkgever(s) en de IBP worden onderkend en ondersteund als leidende beginselen van de Europese regelgeving ter zake, de zogenaamde “IORPII”. Ze maken gebruik van de financiële markten teneinde duurzame rendementen te genereren op lange termijn en zijn een ideaal vehikel om vorm te geven aan een paritair beheer van pensioenstelsels.

¹ Richtlijn (EU) 2016/2341 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

De IORP Richtlijn werd reeds in 2006 omgezet in Belgisch recht door de WIBP² en introduceerde aldus een transparant en flexibel wettelijk kader voor pensioenfondsen. Deze wet bepaalt de juridische structuur, de organisatie en de werking van pensioenfondsen. De prudentiële reglementering verschaft het pensioenfonds, de bijdragende ondernemingen en de aangeslotenen diverse optimaliseringmogelijkheden en voorziet aldus de nodige flexibiliteit opdat het pensioenfonds kan worden afgestemd op de concrete behoeften, wensen en omstandigheden van de stakeholders.

De Belgische wetgeving voorziet in een hoog niveau van bescherming van de pensioenrechten van de aangeslotenen. Pensioenfondsen zijn afgescheiden van het ondernemingsvermogen van de bijdragende onderneming en staan onder prudentieel toezicht van de FSMA.

IBP's zijn geschikt voor het beheer van zowel private als publieke pensioentoezeggingen. In het kader van de openbare sector is het zelfs mogelijk om het beheer van de 1ste pijler pensioenen onder te brengen in een IBP; overheidsinstellingen die vandaag nog zelf instaan voor de financiering van hun wettelijke pensioenen, kunnen beroep doen op een IBP om via kapitalisatie aan reservevorming te doen. Uiteraard kan een openbare werkgever ook zijn aanvullend pensioenplan voor contractuelen in overheidsdienst onderbrengen in een pensioenfonds. Met de wet van 30 maart 2018³ tot invoering van het gemengd pensioen in de publieke sector heeft de wetgever immers voorzien in een geschikt kader voor de ontwikkeling van aanvullende pensioenstelsels voor de contractuele personeelsleden van lokale en openbare besturen en overheidsbedrijven.

² Wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, BS, 10 november 2006

³ Wet van 30 maart 2018 met betrekking tot het niet in aanmerking nemen van diensten gepresteerd als niet-vastbenoemd personeelslid voor een pensioen van de overheidssector, tot wijziging van de individuele responsabilisering van de provinciale en lokale overheden binnen het Gesolidariseerde pensioenfonds, tot aanpassing van de reglementering inzake aanvullende pensioenen, tot wijziging van de modaliteiten van de financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen en tot bijkomende financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen, BS, 17/04/2018

Juridisch kader: structuur en organisatie

2.1. Afzonderlijke juridische entiteit

Een pensioenfonds gevestigd in België neemt de specifieke rechtsvorm aan van een OFP, oftewel een Organisme voor de Financiering van Pensioenen.

Autonomie. Het OFP is een afzonderlijke juridische entiteit die alleen instaat voor zijn fondsen en verplichtingen en die losstaat van de bijdragende ondernemingen⁴. Het OFP is een door de WIBP ingevoerde rechtspersoon, speciaal ontworpen om een flexibele governancestructuur en -organisatie mogelijk te maken.

⁴ Hierdoor worden de opgebouwde pensioenuitkeringen en pensioenrechten van de aangeslotenen aan pensioenregelingen beschermd tegen het faillissement van hun werkgever, de bijdragende onderneming.

2.2. Autonom wettelijk kader

Uniek. Aangezien het OFP een rechtspersoon “sui generis” is, is het niet onderworpen aan wetten die gelden voor andere juridische entiteiten. De WIBP is transparant en bepaalt de structuur en de organisatie van het OFP, maar ook de activiteiten en de werking ervan. De wet is beschikbaar in het Frans, Nederlands, Duits en Engels op de website van de Belgische bevoegde toezichtsautoriteiten, de FSMA (www.fsma.be). De wet werd uitgevoerd door Koninklijke Besluiten en toegelicht via omzendbrieven en memoranda⁵ die verduidelijking geven bij de praktische gevolgen van de wetgeving.

2.3. Eenvoudige en flexibele structuur

Governance. De governancestructuur van het OFP voorziet in een gepast onderscheid tussen de operationele verantwoordelijkheden en de verantwoordelijkheden inzake supervisie en toezicht. Bijgevolg moet het OFP uit minstens 2 organen bestaan:

- een algemene vergadering
De bijdragende ondernemingen wier pensioenregelingen worden beheerd door het OFP zijn leden van de algemene vergadering⁶. De algemene vergadering staat in voor de globale supervisie en het toezicht en kan ruime bevoegdheden toegekend krijgen (te bepalen in de statuten⁷).
- een raad van bestuur
Het OFP moet minstens één operationeel orgaan hebben: de raad van bestuur. Deze laatste bepaalt het algemeen beleid van het OFP en is verantwoordelijk voor de operationele activiteiten van het OFP.

Contractuele vrijheid. Het juridische kader steunt op beginselen van flexibiliteit en contractuele vrijheid: de partijen die het OFP oprichten kunnen deze structureren in overeenstemming met hun eigen behoeften en wensen, mits de dubbele basisstructuur wordt nageleefd.

⁵ Ook beschikbaar op de website van FSMA, www.fsma.be.

⁶ Stemrechten kunnen worden bepaald in de statuten.

⁷ Statuten of oprichtingsakte.

2.4. Mogelijkheid tot inrichten van adviescomités

Betrokkenheid van de werknemers. Er kunnen een of meer adviescomités worden ingericht om verschillende groepen aangeslotenen aan de pensioenregelingen en begunstigden te betrekken bij het beheer van hun pensioenregelingen door het OFP.

De betrokken partijen kunnen vrij beslissen over de oprichting, samenstelling, bevoegdheden en werking van het (de) adviescomité(s). De WIBP legt in dit verband geen verplichtingen op, behoudens de vereiste om eventuele regelingen schriftelijk vast te leggen.

2.5. Oprichting van het OFP en toelating om te handelen als pensioenfonds

Statuten goedkeuren. Het OFP kan eenvoudig worden opgericht door de statuten goed te keuren. Hiervoor volstaat één gewoon lid-bijdragende onderneming. De statuten hoeven niet te worden opgesteld door een notaris noch te worden goedgekeurd door een rechtbank. De statuten worden gepubliceerd in de bijlagen aan het Belgisch Staatsblad.

Toelatingsaanvraag. Alvorens zijn pensioenfondsactiviteiten te beginnen, moet het OFP de toelating vragen van de FSMA. Het dossier voor de toelatingsaanvraag dat hiervoor moet worden ingediend, kan eenvoudigweg worden gedownload van de website van de FSMA.

Enkele van de belangrijkste documenten die moeten worden ingediend bij de FSMA zijn:

- de statuten;
- het financieringsplan;
- de verklaring inzake de beleggingsbeginselen (“SIP”);
- een beschrijving van de pensioenregelingen die het OFP van plan is te beheren;
- de beheersovereenkomst⁸;
- informatie over de bijdragende ondernemingen en de leden van de operationele organen.

De FSMA neemt een beslissing over de toelatingsaanvraag binnen 3 maanden na de indiening van het volledige dossier.

PensioPlus beschikt over (vrij beschikbare) draaiboeken die als leidraad kunnen dienen bij de oprichting van een pensioenfonds. Onze gespecialiseerde medewerkers beschikken over een jarenlange ervaring en expertise in zulke processen en staan ter uwe beschikking.

[Bekijk het draaiboek hier!](#)

⁸ Als die er is. De beheersovereenkomst wordt gesloten tussen het OFP en zijn leden-bijdragende ondernemingen, en bepaalt zijn beheers- en werkingsregels. Als deze regels worden bepaald in de statuten, dan verplicht de wet niet dat er een beheersovereenkomst wordt gesloten.

START PROCES

IBP OPERATIONEEL

Aanstelling projectteam	Projectplan	Inventaris principes	Design pensioenplan	Oprichting Pensioenfonds	Pensioen-administratie
Projectmanager	Mijlpalen	Bepalen van de inrichter	Formuleren van de doelstellingen	Juridische structuur	Selectie pensioen-beheerder
Inrichter	Goedkeurings-proces	Design van het plan	Budget en kostenprojectie	Statuten	Gegevensstromen
FSMA		Organisatie van het pensioenfonds	Vastleggen van de karakteristieken van het pensioenplan	Beheers-overeenkomst	Communicatie - help desk
Juridische kennis		Uitbesteding (investerings, administratie, andere functies,...)	Afstemmen met de sociale partners	Financieringsplan	Setup, ontwikkeling en implementatie administratie
Actuariële kennis			Opstellen pensioen-reglement	SIP	
Pensioen-administratie				Beleggingsbeleid	
Financiële kennis				Governance-structuur	
Experten uit de sector (PensioPlus,...)					

2.6. Multiwerkgeverspensioenfondsen zonder economische band

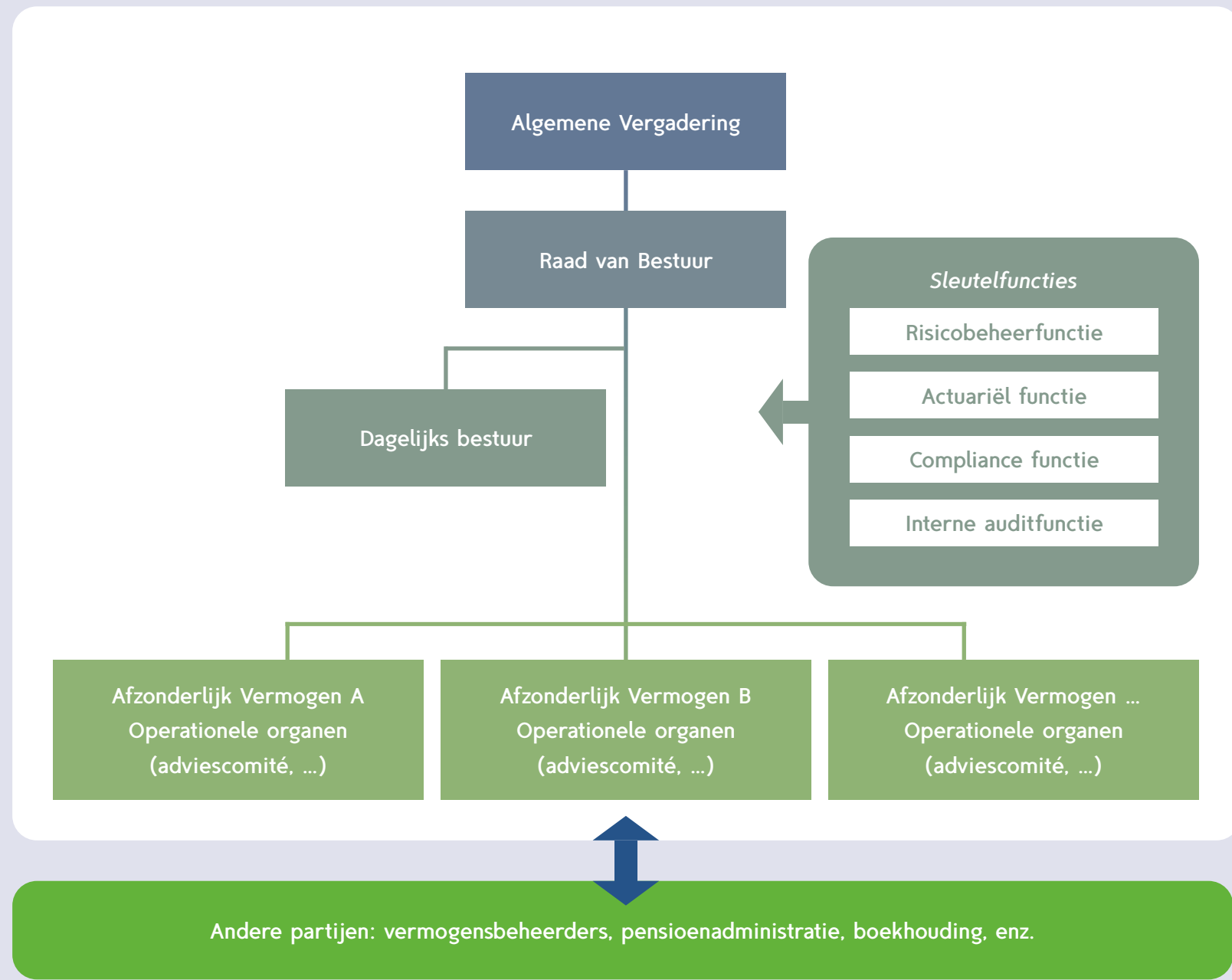
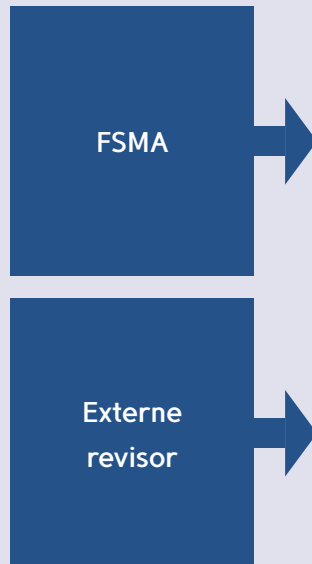
Pensioenfondsen voor verschillende inrichters. Partijen die (nog) niet wensen over te gaan tot de oprichting van een eigen pensioenfonds kunnen beroep doen op multiwerkgeverspensioenfondsen zonder economische band. Dit zijn IBP's die pensioenregelingen beheren voor verschillende, niet aan elkaar verwante inrichters. Het grote voordeel is dat men zich niet moet inlaten met de oprichting van een IBP, noch met de organisatie van het beheer gezien beroep wordt gedaan op een reeds bestaande structuur.

Afzonderlijke vermogens. Binnen de multiwerkgeverspensioenfondsen zonder economische band is het mogelijk om – via de techniek van de afzonderlijke vermogens – de activa verbonden aan één of meerdere pensioenregelingen af te zonderen van de overige binnen de IBP beheerde activa. De financiële resultaten binnen dit afzonderlijk vermogen zullen bijgevolg niet vermengd worden met de overige door het fonds behaalde rendementen.

[Bekijk het schema hier!](#)

2.7. Besluit

Het juridische kader uitgetekend in de WIBP schuift eenvoudige beginselen voor de organisatie- en governancestructuur van het OFP naar voor en stelt partijen in staat om de organisatie en werking ervan aan hun specifieke situatie aan te passen.

3

Prudentieel kader

3.1. Voorwaarden voor de uitvoering van de werkzaamheden

Van zodra de FSMA haar toelating verleent, mag de IBP beginnen pensioenregelingen uit te voeren die pensioenuitkeringen verstrekken.

Juist bedrag van passiva gedekt door passende activa. Met betrekking tot de pensioenregelingen die de IBP uitvoert, moet zij een juist bedrag van passiva (de zogenaamde technische voorzieningen) vaststellen dat overeenkomt met de financiële verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenregelingen. Deze technische voorzieningen moeten worden gedekt door passende activa.

3.2. Dynamiek van het prudentiële financieringskader

Het hoofddoel van het Belgische prudentiële kader is het creëren van een prudent en coherent beheersmodel waarin de beleggingen in harmonie zijn met de kenmerken van de pensioenregelingen en hun aangeslotenen en waarin de beleggingen stroken met de onderliggende technische voorzieningen. Dit model verleent autonomie in het bestuursbeleid, dat prudent en degelijk moet zijn. Bovendien laat dit kader een aanzienlijke flexibiliteit toe wat de financiering betreft, voor zover de technische voorzieningen volledig gedekt zijn.

3.3. Kwalitatieve regels versus kwantitatieve regels

De WIBP beschrijft de regels die de IBP moet naleven met betrekking tot de technische voorzieningen, de beleggingen en het beheer. De wet schrijft kwalitatieve regels voor in plaats van kwantitatieve regels, en dit zowel voor de bepaling van de technische voorzieningen als voor de beleggingen.

Principle-based. De meeste van de in de WIBP opgenomen normen zijn op een “open” manier geformuleerd. In plaats van normatief en exact op te leggen hoe een bepaalde verplichting dient te worden ingevuld, beperkt de wet zich veelal tot het beschrijven van een bepaald resultaat. De IBP's moeten vervolgens die normen zelf invullen rekening houdend met hun specifieke situatie en omstandigheden.

3.4. Technische voorzieningen

Coherent. Het OFP moet als technische voorzieningen een bedrag vaststellen dat volstaat om de reeds verschuldigde pensioenen en de opgebouwde pensioenrechten te waarborgen, en dat in overeenstemming is met een prudente waarderingmethode. De berekeningsbasis van de technische voorzieningen moet deel uitmaken van het financieringsplan (zie hierna) dat overeengekomen wordt tussen het OFP en de bijdragende ondernemingen. Het vereiste niveau van de voorzieningen is afhankelijk van het type van het plan (zie hierna).

[Bekijk de verschillende types van plannen hier!](#)

Minimum = verworven pensioenrechten. De technische voorzieningen mogen echter niet lager zijn dan de zogenaamde minimale verworven pensioenreserves zoals bepaald door de pensioenregeling en de sociale en arbeidswetgeving. Mits dit minimum wordt nageleefd, laat de wet een langetermijnperspectief toe met betrekking tot de toe te passen berekeningsmethode.

Financieringsplan. Het OFP moet een financieringsplan opstellen met de instemming van alle bijdragende ondernemingen die zich ertoe verbinden om dit plan uit te voeren en de bijdragen conform dit plan te betalen.

Het financieringsplan bepaalt de berekeningsmethode van de bijdragen die per pensioenregeling moeten worden betaald, om een passende financiering te verzekeren van de pensioenverplichtingen, om (in voorkomend geval) de solvabiliteitsmarge samen te stellen en om alle kosten en uitgaven te dekken. Het financieringsplan moet worden ter kennis gebracht van de FSMA.

Vrije reserves. De sociale wetgeving legt in het kader van DC- en CB-plannen een minimumrendementsgarantie op. Ter afdekking van deze garantie, kan er binnen de IBP een zogenaamde “vrije reserve” worden aangelegd. Deze reserve wordt gefinancierd door een stuk van het rendement niet onmiddellijk toe te kennen aan de aangeslotenen, maar dit overrendement te gebruiken om een vrij reserve aan te leggen. De in het kader van deze reserve aangehouden tegoeden kunnen dan worden gebruikt om eventuele onderfinancieringen ten opzichte van het wettelijke minimumrendement op te vangen.

Solvabiliteitsmarge. Enkel OFP's die zichzelf (en dus niet de bijdragende ondernemingen) verbinden tot het verzekeren van de pensioenverplichting(en), evenals OFP's die biometrische risico's dekken, moeten een solvabiliteitsmarge samenstellen (bepaald door Koninklijk Besluit).

	Defined Contribution (DC)	Defined Benefit (DB)	Cash Balance (CB)
Belofte van de werkgever	De inrichter verbindt er zich toe om periodiek bepaalde vooraf vastgestelde bijdragen te betalen.	De inrichter belooft om op moment van pensionering een bepaalde prestatie in rente of kapitaal uit te keren.	Dit type betreft een mengvorm tussen DC en DB. De inrichter belooft een bepaald doel op einddatum dat wordt samengesteld uit een bepaalde bijdrage, verhoogd met een in het pensioenreglement vastgesteld rendement.
Bijdragen (periodieke financiering)	De bijdragen die gestort dienen te worden, zijn gekend. Dit is immers de door de inrichter gedane belofte.	De bijdragen die de inrichter moet storten om het beloofde doel te bereiken, zijn niet gekend. Deze worden jaarlijks berekend om de prestaties te waarborgen.	De bijdragen die de inrichter moet storten om het beloofde doel te bereiken, zijn niet gekend. Deze bijdragen stemmen niet noodzakelijk overeen met de aan de aangeslotene toegewezen bijdragen (ze zijn immers (mede) afhankelijk van het behaalde rendement).
Prestaties op einddatum	De prestaties zijn niet gekend. De prestaties zijn het resultaat van de kapitalisatie van de bijdragen.	De prestaties zijn gekend. Dit vormt de belofte van de inrichter.	De inrichter belooft een welbepaald eindresultaat, zijnde de kapitalisatie (aan een in het pensioenreglement vastgesteld rendement) van de aan de aangeslotene toegewezen bijdragen.

DC. Voor pensioenregelingen van het type vaste bijdragen (Defined Contributions – DC) moeten de op te bouwen of samen te stellen technische voorzieningen minstens gelijk zijn aan de som van de verworven pensioenrechten, zoals bepaald door de pensioenregeling en de sociale en arbeidswetgeving.

DB/CB. Met betrekking tot pensioenregelingen van het type vaste prestaties (Defined Benefit – DB) of Cash Balance (CB), en deze die in een beleggingsrendement voorzien of een dekking bieden tegen biometrische risico's⁹, kan de berekeningsmethode van de technische voorzieningen rekening houden met prudente rentevoeten die bijvoorbeeld toekomstige beleggingsrendementen in acht kunnen nemen.

⁹ Risico's in verband met overlijden, invaliditeit, arbeidsongeschiktheid en levensverwachting.

3.5. Dekking van de technische voorzieningen door prudente beleggingen

Prudente beleggingen. De technische voorzieningen moeten worden gedekt door activa die worden belegd volgens het “prudent person”-beginsel. De enige kwantitatieve beperking die geldt en die wettelijk wordt opgelegd heeft betrekking op beleggingen in de bijdragende ondernemingen (beperkt tot 5 % van de portefeuille als geheel) of in de groep (beperkt tot 10 % van de portefeuille als geheel) van bijdragende ondernemingen.

Prudent en consequent. Activa moeten prudent worden belegd op een wijze die strookt met het beleggingsbeleid zoals dat werd bepaald in de verklaring inzake de beleggingsbeginselen (“SIP” – Statement of Investment Principles”) en met de hypotheses die worden gebruikt in het financieringsplan.

Beleggingen in derivaten zijn toegestaan voor zover ze bijdragen tot een vermindering van de beleggingsrisico's of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken. De sleutelboodschap is ook hier weer: als u een ander gebruik van derivaten kunt rechtvaardigen als redelijk en prudent, dan is dit in principe toegestaan.

Verklaring inzake de beleggingsbeginselen (“SIP”). Het OFP moet een schriftelijke verklaring inzake de beleggingsbeginselen – SIP – “Statement of Investment Principles” – opstellen die de toegepaste wegingmethoden voor beleggingsrisico's, de risicobeheerprocedures en de strategische spreiding van activa in het licht van de aard en de duur van de pensioenverplichtingen beschrijft alsook de wijze waarop (in voorkomend geval) in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu-, sociale en governancefactoren. Verder preciseert deze verklaring in welke mate en op welke wijze verwijzingen naar ratings gebruikt worden in het beleggingsbeleid, beschrijft ze (in voorkomend geval) het betrokkenheidsbeleid van het OFP en beschrijft ze hoe de beleggingsstrategie inzake aandelen afgestemd is op het profiel en de looptijd van de pensioenverplichtingen. Het OFP moet deze verklaring ten minste om de 3 jaar herzien en onverwijld na elke belangrijke wijziging van het beleggingsbeleid.

Beheer en bewaring van activa. De IBP mag vrij beleggingsbeheerders aanwijzen voor het beheer van zijn portefeuille. Het pensioenfonds moet ook een bewaarder aanstellen. De bewaarder houdt de activa in bewaring op een financiële-instrumentenrekening in haar boeken en geopend op naam van de IBP, zodat te allen tijde duidelijk kan worden vastgesteld dat zij aan de IBP, de aangeslotenen en pensioengerechtigden van de pensioenregeling toebehoren.

3.6. Balans van het OFP: activa en passiva

Samengevat in de vorm van een balans, gelden onderstaande beginselen met betrekking tot de beleggingen en de verplichtingen.

Balans van het OFP: activa en passiva

Activa Beleggingen om de technische voorzieningen te dekken: • in lijn met het prudent personbeginsel • gewaardeerd aan marktwaarde • belegd in het belang van de aangeslotenen en begunstigden • belegd om de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille te waarborgen • in lijn met de aard en de duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen • hoofdzakelijk belegd op gereguleerde markten • beleggingen in derivaten zijn mogelijk voor zover ze de prudentiële aard ondersteunen of anderszins gerechtvaardigd zijn • naar behoren gediversifieerd met als enige kwantitatieve beperking: max. 5 % in bijdragende onderneming (max. 10 % voor een groep)	Passiva – Verplichtingen Technische voorzieningen: • voor pensioenregelingen van het type vaste bijdragen (DC) zijn de op te bouwen technische voorzieningen gelijk aan de som van de sociale verworven reserves. • voor DB/CB-plannen moet de voorziening voldoende zijn om de reeds verschuldigde pensioenen en de opgebouwde pensioenrechten te waarborgen: ◦ in overeenstemming met een prudente waarderingsmethode ◦ geen kwantitatieve regels, maar prudente keuze van de economische en actuariële hypothesen ◦ de methode en hypothesen blijven in het algemeen van boekjaar tot boekjaar ongewijzigd ◦ de gekozen methode en hypothesen moeten de duurzaamheid van de verbintenissen vrijwaren ◦ mag niet lager zijn dan de minimale verworven rechten die worden bepaald door de sociale en arbeidswetgeving
Andere beleggingen • flexibiliteit (behalve 5 % in bijdragende ondernemingen, 10 % in groep) • gewaardeerd aan marktwaarde • alternatief voor de dekking van de zogenaamde “solvabiliteitsmarge” : gewaarborgde vordering op de werkgever	“Solvabiliteitsmarge”: • voor de dekking van de uitkeringen ingeval van overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid (biometrische risico’s) • gebaseerd op kwantitatieve regels (kan worden verminderd door middel van (her)verzekering van de risicodekking) Saldo

3.7. Governancesysteem

De IBP moet over een doeltreffend governancesysteem beschikken dat voor een gezonde en prudente bedrijfsvoering zorgt. Dit systeem dient in verhouding te staan tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van haar werkzaamheden. Dit betreft het zogenaamde “proportionaliteitsbeginsel”.

3.8. Risicobeheersysteem

Forward-looking en risk-based. Teneinde de pensioenrechten van haar aangesloten en pensioengerechtigden te beschermen dient de IBP een risicobeheersysteem in te stellen gericht op het identificeren, meten, beoordelen, opvolgen en beheren van de risico's waaraan zij is of kan worden blootgesteld. De IBP moet – rekening houdende met het proportionaliteitsbeginsel – een duidelijk begrip hebben van de manier waarop de risico's haar goede werking en dus het nakomen van haar verbintenissen (kunnen) beïnvloeden, en dit zowel uitgaande van huidige situatie alsook op basis van gestreste situaties en langere termijn analyses. Het risicobeheersysteem is doeltreffend en goed geïntegreerd in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen, en vormt bijgevolg een belangrijk instrument voor het voeren van een (pro-)actief risicobeheer.

3.9. Aan aangesloten en begunstigen te verstrekken inlichtingen

De Belgische wetgeving is volledig in overeenstemming met de informatieverplichtingen van IORPII en beoogt aldus meer transparantie.

De aangesloten en begunstigen aan de pensioenregeling ontvangen jaarlijks een pensioenoverzicht met informatie over hun individuele opgebouwde pensioenaanspraken en het actuele financieringsniveau ervan.

De “SIP” wordt ook, op verzoek, ter beschikking gesteld van de aangesloten en begunstigen of hun vertegenwoordigers.

Andere informatie kan worden gevraagd om de aangesloten en begunstigen nauwkeurige informatie te verstrekken over hun pensioenuitkeringen.

3.10. Toezicht

De FSMA oefent toezicht uit op de IBP. Binnen de FSMA is de specifieke afdeling “Toezicht op aanvullende pensioenen” belast met dit toezicht. Deze afdeling bestaat uit een uiterst bekwaam team van meertalige actuariële, juridische, financiële en economische experts. De afdeling is gemakkelijk toegankelijk en past een filosofie van open discussie toe.

3.11. Besluit

Het Belgische prudentiële kader in de WIBP schrijft kwalitatieve regels voor en verleent flexibiliteit in de bepaling van de technische voorzieningen (in het bijzonder voor DB- en CB-plannen), in de beleggingsstrategie, in de financiering en betrokkenheid van zowel bijdragende ondernemingen als van de aangeslotenen en begunstigden via bijvoorbeeld adviescomités. De kwalitatieve regels voor de bepaling van de technische voorzieningen leggen geen strikte eisen op aan de bijdragende ondernemingen met betrekking tot hun financiering en het niveau van de op te bouwen activa binnen het OFP, terwijl de governancestructuur en de naleving van het “prudent persoon” principe een degelijk beheer waarborgen dat de belangen en pensioenrechten van de aangeslotenen veilig stelt.

4

Belastingstelsel

4.1. Vennootschapsbelasting – “nulbelasting op voordelen”

OFF's zijn onderworpen aan de Belgische vennootschapsbelasting. Dit houdt echter niet in dat een OFF wordt belast als een gewone onderneming. Integendeel, een OFF wordt belast volgens het bijzondere inkomstenbelastingstelsel dat geldt voor “open ended” beleggingsfondsen van het UCITS-type¹⁰ (ICB's).

Dit bijzondere belastingstelsel houdt in dat de belastbare grondslag¹¹ van de OFF **uitsluitend** bestaat uit:

- **Ontvangen abnormale of goedgunstige voordelen**

Het begrip “abnormaal of goedgunstig” is een gekend Belgisch juridisch begrip dat verwijst naar inkomen dat niet bekomen wordt via zogenaamde “at arm's length” transacties en dat beschouwd moet worden als belastbaar inkomen.

¹⁰ ICB-instellingen voor collectieve beleggingen. In België worden vaak BEVEK's gebruikt.

¹¹ De geldende vennootschapsbelasting bedraagt 25%, behalve voor betaalde geheime commissielonen die onderworpen zijn aan een belastingtarief van 103%. Deze laatste belasting is aftrekbaar, terwijl de gewone vennootschapsbelasting van 25% niet kan worden afgetrokken.

Door uitsluitend betrokken te zijn in “at arm’s length” transacties kan het OFP vermijden dat dit soort inkomen zou toegevoegd worden aan zijn belastbare grondslag.

- **Niet-afrekbare kosten, andere dan waardeverminderingen en minderwaarden op aandelen**

Volgens de Belgische belastingwetgeving zijn bepaalde kosten die de juridische entiteit maakt niet (volledig) aftrekbaar, zelfs als het gaat om beroepskosten. Voorbeelden van dergelijke niet-afrekbare kosten zijn: niet-afrekbare belastingen, boetes, niet-afrekbare autokosten, restaurant- en representatiekosten, bepaalde sociale voordelen die worden toegekend aan werknemers...

Het OFP zou in principe in staat moeten zijn deze kosten te vermijden..

- **Betaalde geheime commissielonen**

Dit deel van de belastbare grondslag wordt gevormd door betalingen waarvoor de belastingaangifteformaliteiten niet werden vervuld. Met andere woorden: de betalingen vonden plaats, maar de begunstigen van de betalingen werden niet aangegeven bij de belastingadministratie. Omdat door deze niet-aangifte de belastingadministratie de begunstigde van de betaling niet kan belasten, wordt de betaler gestraft en belast.

Deze belasting is gemakkelijk te vermijden door de belastingwetgeving betreffende de aangifte van lonen, honoraria en commissies na te leven.

Beleggingen: “nul”-belasting. Het OFP is niet gehouden tot enige belasting op de beleggingsopbrengsten. Evenzo worden (Belgische en buitenlandse) dividendinkomsten en intrestinkomsten in principe niet belast in hoofde van het OFP.

Indien Belgische roerende voorheffing op inkomsten werd toegepast bij de betaling van de inkomsten aan het OFP, dan wordt deze belasting (mits voldaan aan bepaalde voorwaarden) gecrediteerd tegen de vennootschapsbelasting, die eventueel verschuldigd is (cf. supra). In die gevallen wordt de saldobelasting die niet werd gecompenseerd, terugbetaald. Dit resulteert in een gunstige belastingbehandeling waarbij “bruto-inkomen” vaak gelijkstaat met “netto-inkomen”. Het belastingstelsel van het OFP heeft ten opzichte van de vroegere situatie (vóór 2006) geleid tot een grotere flexibiliteit en meer keuzes met betrekking tot de beleggingsbeslissingen. Terwijl in het verleden de Belgische pensioenfondsen vaak belegden in UCITS om het rendement van de beleggingen te vergroten en belastingen te vermijden, is dit niet langer nodig omdat het OFP zelf van hetzelfde gunstige belastingstelsel geniet.

4.2. Internationale belasting: voordeel halen uit verdragen inzake dubbele belasting

Zeer uitgebreid netwerk van verdragen inzake dubbele belasting.

Omdat een OFP onderworpen is aan de vennootschapsbelasting, zal het OFP in het algemeen van de voordelen kunnen genieten van de verdragen inzake dubbele belasting die België gesloten heeft. België heeft één van de meest uitgebreide netwerken op het vlak van verdragen inzake dubbele belasting, hetgeen resulteert in een hoger "netto" inkomen uit dividenden voor Belgische OFP's dan in de meeste andere landen.

Dit betekent dat als de staat van herkomst een belasting aan de bron toepast, een OFP in principe in staat zal zijn om een belastingvrijstelling of -vermindering van buitenlandse roerende voorheffing op dividenden en interesten te eisen, mits aan de voorwaarden van het verdrag voldaan wordt.

4.3. BTW

Vrijstelling. De BTW-vrijstelling die van toepassing is op het beheer van instellingen voor collectieve beleggingen werd uitgebreid naar het beheer van OFP's.

Op basis van de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie vallen onder deze vrijgestelde "beheersactiviteiten"¹²:

- het "financieel beheer" van een OFP : diensten die bestaan uit het beheer van de financiële en andere activa van het OFP¹³,
- alsook het "administratieve beheer": diensten van administratief beheer voor de werking van het OFP, voor zover ze specifiek en essentieel zijn voor de OFP, bijvoorbeeld: opstelling van het jaarverslag, informatie aan de aangeslotenen bij de pensioenregeling, rapportering bij de bevoegde autoriteiten, enz.

¹² Voor de definitie van het begrip "beheersactiviteiten" in de zin van de BTW-vrijstelling kan men zich laten leiden door de rechtspraak, waaronder deze van het Europese Hof van Justitie (EHJ), en ook door commentaren en rechtsleer over het beheer van ICB's (hoewel deze laatste niet als zodanig kunnen worden overgenomen omdat het doel en de activiteiten van OFP's verschillen van die van ICB's. Het begrip "beheer" van het OFP is ook eigen aan de BTW en dit is een autonoom concept van EU-wetgeving. Bijgevolg zijn definities die worden gegeven voor financieelrechtelijke doeleinden, misschien niet noodzakelijk doorslaggevend.

¹³ Activabeheer omvat niet de bewaargeving of de feitelijke financiële depositoactiviteiten op de effecten door het OFP.

Indien honoraria voor diensten die vrijgesteld zijn van BTW worden aangerekend door een Belgische dienstverlener, dan wordt de vrijstelling gewoon toegepast. Indien de dienstverlener buiten België is gevestigd, dan moet eerst worden nagegaan waar zijn diensten voor BTW-doeleinden plaatsvinden. Indien honoraria voor diensten die vrijgesteld zijn van BTW, zoals bepaald, worden aangerekend aan het OFP door een dienstverlener die gevestigd is in de EU, maar buiten België, dan zal er over het algemeen geen BTW verschuldigd zijn in de EU-Lidstaat waar de dienstverlener is gevestigd, noch zal er BTW verschuldigd zijn in België¹⁴.

4.4. Andere indirecte belastingen

Het OFP zelf is niet onderworpen aan de taks op beursverrichtingen. Dit betekent dat de directe beleggingen van het OFP vrijgesteld zijn van beurstaks¹⁵. Deze taks kan evenwel onrechtstreeks ten laste vallen van het OFP indien het OFP opteert voor deelname in bepaalde beleggingsfondsen die onderworpen zijn aan de belasting. Er zijn geen inschrijvingsbelasting of zegelrechten verschuldigd op een Belgische OFP. Het OFP is evenmin onderworpen aan de taks op effectenrekening.

4.5. Besluit

Het OFP geniet van een gunstig belastingstelsel, zowel wat betreft directe als indirecte belastingen.

Indien het OFP vermijdt belast te worden op niet-aftrekbare kosten, en voor zover buitenlandse beleggingen goed worden gekozen of gestructureerd, kan het OFP een globale “nulbelasting” nastreven.

België kan zich dus beroemen op bijzonder voordelige eigenschappen die andere EER-landen niet kennen.

¹⁴ Aangezien de aard van de verleende diensten geval per geval moet worden onderzocht, en aangezien nationale wetgevingen ook in acht moeten worden genomen in het licht van het Europees recht om de plaats van de dienst te bepalen, moeten elk contract en elk honorarium voor diensten afzonderlijk geanalyseerd worden.

¹⁵ Voor wat België betreft, bedraagt de jaarlijkse ICB-belasting 0,08 % of 0,01 %.

5 Voordelen van een pensioenfonds

Een pensioenfonds is een financiële instelling met een sociale doelstelling

- “Not-for-profit”
- Geen aandeelhouders
- Maatschappelijk doel beperkt tot verstrekken van de door de sociale partners voorziene pensioenuitkeringen
- Rendement komt volledig ten goede van de aangeslotenen

Beslissingsrecht

- Flexibiliteit: principle-based karakter van de WIBP (versus rule-based) normen in te vullen in functie van specifieke situatie en omstandigheden
- Transparantie: volledige transparantie o.m. op het vlak van de kosten

Een OFP bepaalt zijn eigen investeringsbeleid

- Op maat gemaakt kader vastgelegd in de SIP met een bijzondere focus op risicobeheer
- Vrije keuze van vermogensbeheerders en bewaarders
- Per definitie langetermijn-beleggers
- Investerings voor een groot deel in de reële economie
- Vrije keuze om al dan niet rekening te houden met ESG in het investeringsbeleid

Communicatie

- Een OFP bepaalt zelf (binnen het wettelijk kader) de communicatie naar aangeslotenen en begunstigden
- Mogelijkheid om eigen accenten te leggen en aldus een belangrijk medium inzake HR retentiebeleid

Contact

Wij hopen met deze brochure uw interesse in pensioenfondsen als mogelijk vehikel voor het beheer van uw wettelijke en aanvullende pensioenplannen heeft aangewakkerd. PensioPlus beschikt uiteraard over handleidingen en meer gedetailleerde en diepgaande informatie.

Binnen de schoot van PensioPlus bestaat er een permanente werkgroep die zich specifiek bezig houdt met publieke pensioentoezeggingen. De werkgroep heeft zich volgende doelen gesteld:

- 1 Promotie van de IBP als geschikt vehikel voor (aanvullende) pensioenopbouw in het kader van de publieke sector door o.m. te pleiten voor de verdere uitbouw van de tweede pijler voor contractuelen in overheidsdienst en informatieverstrekking als expert ter zake te faciliteren.
- 2 Financiering van het wettelijk pensioen via reserveopbouw.
- 3 Verdediging van de belangen van de leden.

Deze werkgroep heeft o.m. een toolkit “pensioenfondsen publieke sector” opgesteld met een opsomming en toelichting van de in dit kader relevante materies (o.m. externaliseringsverplichting, wetgeving inzake openbare aanbestedingen, “gemengd pensioen”, enz.) die zij beschikt stelt aan geïnteresseerde partijen.

PensioPlus staat u graag verder te woord. Aarzel dus niet om contact op te nemen met een van onze gespecialiseerde medewerkers. U kan dit doen via onderstaande kanalen:

PensioPlus

A. Reyerslaan 80, B-1030 Brussel, België

T: +32 2 706 85 45

E: info@pensioplus.be

www.pensioplus.be

0415 047 855 RPR Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel

A: Reyerslaan 80, B-1030 Brussel, België

T: +32 2 706 85 45

E: info@pensioplus.be

www.pensioplus.be

